

Sisäministeriö
kirjaamo.sm@gov.fi

Viite: Sisäministeriön lausuntopyyntö 11.11.2025, VN/16276/2024

Raaseporin ympäristönsuojeluviranhaltijoiden lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi ampumaratalain ja ympäristönsuojelulain muuttamisesta sekä valtioneuvoston asetuksesta valtioneuvoston ohjesäännön 15 ja 24 §:n muuttamisesta

Sujuvoittaako ehdotus ampumaratoja koskevia ympäristölupaprosesseja sekä lainsäädäntöä riittävällä tavalla ottaen huomioon hallitusohjelman mukainen tavoite 1 000 ampumaradasta vuosikymmenen loppuun mennessä?

Ei.

Onko ympäristönsuojelulakia tarpeen soveltaa ehdotuksen mukaisesti ampumaratalain soveltamisen ohella?

YSL:a tulisi soveltaa nykyisellä laajuudellaan, ei ehdotuksen mukaisesti.

Muut mahdolliset näkemykset ja huomiot esitysluonnoksesta?

Yleistä

Jos oletetaan, että ympäristönsuojelu pysyy riittävällä tasolla, ehdotettu lakimuutos ei sujuvoittaisi ampumaradan rakentamista ja ylläpitoa, se lisäisi vaan yhden hallinnollisen portaan. Se ei myöskään tuottaisi kunnille säästöä, päinvastoin, koska kunnan ympäristönsuojelu joutuisi todennäköisesti avustamaan poliisia neuvonnalla, eli käytännössä jatkaisi nykyisen työnsä ilmaiseksi.

Vaihtoehtoisesti ympäristönsuojelua romutettaisiin, seurauksena ympäristön pilaantuminen, ja ihmisten terveyden vaarantaminen. Jos nyt koetaan, että jotkut radat pääsevät helpommalla, syy voi olla puutteellinen valvonta, ei liiallinen valvonta muualla.

HE:ssä esitettyjen pohdintojen mukaan näyttäisi siltä, että ympäristönsuojelulainsäädännön perustaa ei ole ymmärretty riittävästi. Toisin kuin esim. elintarvikelainsäädännössä, samat säännöt eivät voi koskea samantyyppistä *toimintaa* aina, vaan ratkaiseva on toiminnan *ympäristövaikutukset*. Tämän takia toiminnanharjoittajat joskus kokevat, että heitä kohdellaan epätasa-arvoisesti, vaikka todellisuudessa eritasoisilla rajoituksilla vaikutus ympäristöön yritetään pitää samalla tasolla.

Lain muutosehdotukseen on hyvin vaikea ottaa kantaa, kun reunaehdot puuttuvat. Kunnan ympäristönsuojeluvalvonnalla on käytännön kokemusta nykyisten ratojen päästöistä, ja he voisivat

ottaa kantaa siihen, miten vasta suunnitteilla olevat raja-arvot melulle ja lyijypäästöille vaikuttaisivat käytännössä.

Toive, että ehdotettu lakimuutos lisäisi ampumaratojen määrää toivotulla tavalla, tuskin toteutuu. Kentältä tulleen palautteen mukaan suurimmat ongelmat uusien ratojen perustamishankkeissa ovat sopivan paikan löytäminen, sekä ratarakenteiden rakentamisen ja ylläpitämisen kustannukset. Tämä siitä huolimatta, että monilla pienillä metsästysyhdistysradoilla ei ole juuri ollenkaan ratarakenteita sillä tasolla kuin BAT-periaatteet vaatisivat, ja työt tehdään talkoilla.

Ympäristönsuojeluviranomaiset eivät sinänsä vastusta ampumaratojen lisäämistä, jos se voidaan tehdä ympäristöä ja terveellisiä elinolosuhteita vaarantamatta. Jos oikeasti halutaan lisätä ampumaratojen määrää, tarvitaan valtiolta taloudellista tukea sekä rakentamiseen, ylläpitoon että sulkemistoimenpiteisiin. Lyijyn talteenottoon ja järkevään kierrätykseen ja uudelleenkäyttöön olisi myös panostava, jotta radan siivouksen kustannukset eivät kasva liiallisiksi pitkällä aikavälillä.

Skenaariot

Riippuen asetuksen raja-arvoista, lopputulos voi olla:

- Hyvin korkeat rajat: ympäristö pilaantuu.
 - o Liian korkeat melurajat: tulisi valitustulva sekä poliisihallitukselle että kuntiin. Tämä teettää kaikille viranomaisille lisää työtä (lakiehdotuksen mukaan poliisihallitus määrää lisämittauksia tai käyttörajoituksia, kunta toimisi todennäköisesti käytännössä välikätenä). Vaikka ympäristönsuojelulakia hyvin pitkälti ei saisi soveltaa, terveydensuojeluviranomaisten roolia ei ole HE:ssä pohdittu; terveydensuojeluviranomaiset joutuisivat arvioimaan melun terveyshaitat ja mahdollisesti kieltämään toimintaa.
 - o Liian korkeat lyijyrajat (maaperä, pintavesi, pohjavesi): pilaantunut maaperä ja/tai pohjavesi potentiaalisesti laajalla alueella. Tämä tulee johtamaan merkittäviin jälkikustannuksiin, jotka todennäköisesti lankeavat valtiolle tai kunnille.
- Maltilliset rajat, jotka pohjautuvat nyt olemassa olevaan lainsäädäntöön: tulee aiheuttamaan ongelmia monelle radalle, jos ympäristönsuojelullista tapauskohtaista harkintaa ei käytetä.
 - o Joillakin radoilla, jossa melumallinnuksia ei ole vielä tehty, mallinnus voikin osoittaa, että raja ylittyy.
 - o Pohjavedelle ollaan mahdollisesti ehdottamassa 10 tai 5 µg/l rajaa lyijylle. On epäselvää, ollaanko esittämässä samanlaista 2 µg/l toimenpiderajaa kuin Ruotsissa. Ei esitetä selvää estettä perustaa ampumarataa luokitellulle pohjavesialueelle, mikä voi olla hyvin ongelmallista pitkällä aikavälillä: lyijy liukenee hitaasti, joten voi mennä kymmeniä vuosia ennen kuin pohjavesi on todistetusti pilaantunut, mutta sen palauttaminen juomakelvolliseksi ei tapahdu enää kieltämällä toimintaa siinä vaiheessa, ja pohjaveden puhdistaminen maksaisi miljoonia, jos edes onnistuisi.
 - o Pintavesistä ei ole mainintaa lainkaan. Pintavesiin liuennut lyijy voi kulkeutua pitkiäkin matkoja pitkin oja, puroja ja jokia, usein viljelysmaiden halki. Riippuen olosuhteista ja lyijyn määrästä, kyse voi olla suuristakin määristä. Voidaan helposti laskea, miten paljon lyijyä päättyy vuodessa radalle. Tästä vain osa liukenee joka

vuosi, mutta pitkän ajan kuluessa kaikki liukenee, ja ampumaradan käyttöikä on usein 50 vuotta ja enemmän. Pintavesiä tutkitaan yleensä olemassa olevissa ympäristöluvuissa. Joihinkin lupiin on asetettu raja-arvoja, mutta uudessa ampumarataoppaassa (2023) kehoitetaan varovaisuuteen raja-arvojen suhteen. Kokemus pienen metsästysyhdistyksen haulikkoradasta osoittaa miksi, ja mihin nyt ehdotettu ehdoton raja johtaisi: ylityksiä on tullut paljonkin, vaikka radanpitäjä ennen valvonnan aloittamista oli sitä mieltä, ettei päästöjä juuri voi olla, koska toiminta on niin pienimuotoinen – mutta rata on ollut toiminnassa kymmeniä vuosia. Kunnan ympäristövalvonnalla voi kuitenkin olla osaamista tarkastella kokonaisuutta ja ehdottaa toimia, joilla päästöjä voidaan vähentää.

Pintavesien pitoisuuksista pitäisikin siirtyä mittaamaan kokonaispitoisuuksia (kg/vuosi) jos vaan mahdollista. Mikäli pintavedet padotaan ja imeytetään alueella, pintavalunta voi olla suurimman osan vuodesta lähellä nollaa, ja lyijypitoisuudet hetkellisesti suuria silloin kuin pintavaluntaa on. Jos alueen läpi virtaa jatkuvasti suuria määriä pintavesiä, pitoisuudet voivat olla alhaiset, mutta kokonaislyijymäärät suuret.

→ Jos poliisihallitus katsoo kaavamaisesti ainoastaan raportoidut pitoisuudet, ja sulkee radat, joissa ylityksiä, sulkemisia voi tulla turhaan. Tai vaihtoehtoisesti kokonaispäästöt ovat suuret, mutta niitä ei havaita, koska toimet päästöjen rajoittamiseksi ovat olleet puutteelliset (suuria määriä laimeata pintavettä). Ympäristövalvonnalla on yleensä paremmat valmiudet katsoa asioita tapauskohtaisesti ja paikallisia olosuhteita huomioiden.

Kuten vuoden 2023 ampumarataoppaassa todetaan, pintaveden pilaantumisen ehkäisemisen **parhaat toimintatavat ja tekniikat (BAT) on arvioitava tapauskohtaisesti.**

Näin ollen on myös kohtuutonta vaatia samoja toimintatapoja ja tekniikoita kaikkialla: ne voivat olla joko riittämättömiä ympäristön suojelemiseen herkillä paikoilla, tai kohtuuttoman raskaita ja kalliita vähemmän herkillä paikoilla.

Huomioita

- Ympäristölupaan liittyvä kertamaksu (muutama tuhat euroa) on radanpidossa itse asiassa vain pieni osa kustannuksista. Melumallinnus maksaa yleensä ainakin yhtä paljon kuin ympäristölupa, ellei tuplasti, ja näytteenotto ja ratarakenteiden rakentaminen ja ylläpito ovat satojen ja tuhansien eurojen juoksevia menoja. Luvan hinnan alentaminen (joka ei tässä tarkemmin ole eritelty) ei siis vaikuttaisi paljoakaan ampumaradan kokonaistalouteen.
- Pintaveden ympäristölaatunormeista (1022/2006) on muistettava, että AA-EQS-arvo on useamman mittauksen keskiarvopitoisuus vuoden aikana. Yksittäiset mittaukset voivat antaa hyvin vaihtelevia (esim. keskimäärään nähden liian korkeita) tuloksia, ja jos otetaan riittävän monta näytettä, kustannukset nousevat.
- Ampumaratojen väheneminen 2000-luvulla johtuu osittain siitä, että ymmärrys maaperän pilaantumisesta toiminnan seurauksena on valjennut myös maanomistajille. Maanomistajat eivät halua, että heidän maansa saastuvat, ja lasku jäisi heille, joten monta hyvin pientä rataa, jolla ei myöskään ole ollut sen koommin ratarakenteita, on sen takia lopetettu. Toiset radat on lopetettu, kun käyttöaste on eri syistä hiipunut.

- HE:ssä esitetään, että noin 370 ampumaradalta puuttuu ympäristönsuojelulain mukainen lupa. Mikäli luku pitää paikkansa, syy liittyy todennäköisesti ympäristönsuojelun resurssipuutteisiin (lupahakemusten tai ilmoitusten edellyttämistä ei ole ehditty vaatia toimijoilta tai asiaa ei ole viety eteenpäin hallintopakolla) tai toimijoiden haluttomuuteen tunnistaa toiminnan realiteetit tilanteissa, joissa rata sijaitsee alueella, jolla ympäristövaikutuksia ei voida hallita ympäristöluvan määräyksiin.

Jos ympäristönsuojelun reunaehdot pysyvät riittävällä tasolla, ja resurssien jako samalla tasolla kuin nyt, asiaan ei saada muutosta vaihtamalla viranomaista. Esityksestä ei käy ilmi, miten poliisihallitus saisi luvattomat radat hakemaan lupaa (pelkkä rikosilmoitus ei korjaa tilannetta, se pelkästään tuomitsee rangaistukseen).

- Ehdotus on, että valvonta siirrettäisi kunnalta poliisihallitukseen, ja näin tuottaisi kunnalle säästöä. Valvonnan siirtäminen ei voi olla nettosäästö, jos se pysyy saman tasoisena; käytännön työhän pitäisi silloin olla sama. Tämä ei tarkoita, että se nytkään olisi riittävällä tasolla kaikkialla. Nettosäästö käytännössä tarkoittaisi, että valvontaa ei juuri olisi, koska resursseja tähän ei olisi annettu poliisille. Poliisilla ei ole ympäristönsuojeluosaamista riittävällä tasolla, joten joko valvonta jää huonolaatuiseksi (tai tekemättä), tai samat ihmiset kuin nytkin tekevät sen työn, joko toisen organisaation alla, tai ilmaiseksi poliisien konsultteina.
- 5 a §:n vaatimus pyytää lausuntoa: jää epäselväksi, ottaisiko poliisihallitus ollenkaan huomioon lausuntojen sisältöä, vai olisiko tämä pelkkä muodollisuus. Lausunnon antaminen tarkoittaa itse asiassa sitä, että ympäristönsuojeluviranomaiset tekevät edelleen saman työn, mutta jatkossa ilmaiseksi, ja poliisihallitus laittaa hyväksymisen leiman, ja veloittaa päätöksestä. Tämä siksi, että ehdotetun kahden henkilön keskitetyssä organisaatiossa ei mitenkään pystytä ottamaan kantaa paikallisiin olosuhteisiin ja tapauskohtaiseen harkintaan, vaan tämä jäisi edelleen ympäristönsuojelun tehtäväksi.
- Eräs radanpitäjä, joka ei halua antaa omaa lausuntoaan, toi esiin huolensa siitä, ettei poliisilta olisi mahdollista saada apua ympäristöllisiin ongelmiin samalla tavalla kuin ympäristönsuojeluviranomaiselta. Radanpitäjän mielestä ympäristönsuojelun kanssa on ollut rakentava dialogi, joka on kehittänyt toimintaa hyväksyttävämpään suuntaan sekä ympäristön että naapuruston näkökulmasta, mikä on nähty positiivisena asiana myös itse toiminnalle, ja siten koko seudulle.
- 9 d § mom 2: Jos alueen haltijaakaan ei pysty huolehtimaan jälkitarkkailusta, kuka huolehtii? Tähän tarvitaan tarkennusta. Toiminta-alueen haltija tai maanomistaja tulee usein olemaan yksityishenkilö tai metsästysyhdistys, jolla ei ole varoja jälkihoitoon. Toisaalta koko jälkisiivousasia voi jäädä kesken, koska YSL:n PIMA-lukua, joka voidaan soveltaa, ei olisi mahdollista tehostaa hallintopakolla.
- HE:ssä väitetään, että lupaprosessin ongelmana olisi lainsäädännön tulkinnanvaraisuus ja oppaiden sitovuuden puute. Kuten yllä kuvataan, tulkinnanvaraisuus voi myös kääntyä toiminnanharjoittajan eduksi. Oppaiden puutteellista vaikutusta, ja niiden noudattamista jättämistä, ei tässä vaiheessa kannata kritisoida; uusi opas julkaistiin 11.4.2023, joten se ei

ole ehtinyt vielä vaikuttaa moneen ympäristölupaprosessiin. Lisäksi uusi opas on ohjeistukseltaan edeltäjänsä käytännönläheisempi ja vähemmän tiukka.

- HE:ssä annetaan ymmärtää, että kunnallisilla ympäristönsuojeluviranomaisilla olisi, ilmeisesti ampumaratakohteiden paikallisen vähäisyyden takia, riittämätön ammattitaito koskien ampumaratojen luvitusta ja valvontaa. *"Keskittämällä valvontaa, lupa- ja valvontaviranomaisen ammattitaito kehittyisi."* Tämä on hieman omituinen väite kahdesta syystä.

Ensinnäkin kyse on pohjimmiltaan ympäristön riittävästä suojelemisesta, pääasiassa melulta ja raskasmetalleilta, mikä kuuluu ympäristönsuojelun ydintehtäviin hyvin monella alalla.

Toiseksi, jos tällä hetkellä Suomessa on toiminnassa noin 700 ampumarataa, ja Suomessa hieman yli 300 kuntaa, tarkoittaa tämä keskimäärin yli kahta ampumarataa kuntaa kohden. Todellisuudessa ympäristönsuojeluvalvonta on monessa kunnassa yhdistetty naapurikuntien kanssa, jolloin yhden vastuuviranhaltijan valvottavana voi olla paljon enemmän kuin kaksi. Jos otetaan Raasepori esimerkkinä, kunnan valvomia ampumaroja on neljä, ja valtion valvomia yksi. Kun sitä vertaa muihin ympäristölupavelvollisin toimintoihin kunnassa, huomaa, että ampumaradat muodostavat varsin merkittävän toimintoluokan, ja itse asiassa selkeitä valvontakohteita. Valvonnan kannalta enemmän haasteita aiheuttavat yksi krematorio, yksi biokaasulaitos, ja (vähemmän haasteellinen) yksi moottoriurheilurata, mutta ei kukaan ehdota niiden siirtämistä valtiolle.

Kunnan ympäristönsuojeluviranhaltijoilla tulee aina olemaan puutteita osaamisessaan eri aloilla, erityisesti koskien uusia tai kunnassa harvinaisia toimintoja; ratkaisu ei ole valvonnan ja neuvonnan lopettamista, vaan koulutuksen ja resurssien lisäämistä, ja tutkitun tiedon lisäämistä.

- Ruotsin ampumaratojen ympäristölainsäädännöstä:
 - o HE:ssä annetaan ymmärtää, että lupa- ja ilmoitusmenettelyt ampumaroille ovat paljon nopeammin hoidettavissa kuin Suomessa, mutta viittaukset väitteen tueksi näyttävät valikoiduilta ja epätäydellisiltä.
Kuten HE:ssä todetaan, suurin osa ampumaroista ovat ilmoitusvelvollisia, ja toiminnan saa aloittaa kuusi viikkoa ilmoituksesta, mutta toisin kuin HE:ssä ehkä annetaan ymmärtää (*"...saa aloittaa aikaisintaan kuusi viikkoa sen jälkeen, kun niistä on annettu ilmoitus valvontaviranomaiselle, ellei viranomainen ole tehnyt asiassa erillistä päätöstä. Mikäli päätöstä ei ole annettu kuudessa viikossa, toiminnan voi aloittaa."*) tämä ei automaattisesti tarkoita, että toiminnot saa aloittaa kuusi viikkoa lomakkeen toimittamisesta, vaan ympäristöhallinto arvioi ilmoituksen riittävyyttä, ja voi pyytää sen täydentämistä (liitteineen). Kuusi viikkoa lasketaan siitä, kun ympäristöhallinto on katsonut saaneensa kaikki tarvittavat tiedot, samoin kuin Suomessa.
Mainitaan, että Ruotsin ampumaurheiluliiton mukaan ilmoituksen käsittelyaika (lääninhallituksessa tai maa- ja ympäristötuomioistuimessa; tämä kohta HE:ssä jää epäselväksi) on tyypillisesti kuusi kuukautta. Ei ole maininta miltä vuodelta tämä tieto on peräisin. Naturvårdsverketin sivulta löytyy tilastoja vuosista 2020–24, jonka mukaan lääninhallituksen mediaanikäsitteilyaika on vaihdellut 236:sta 349:ään päivään, eli huomattavasti pitempi kuin puoli vuosi; tosin näissä luvuissa on mukana

muutkin kuin ampumaradat. <https://www.naturvardsverket.se/vagledning-och-stod/miljobalken/handlaggningstid-for-miljotillstandsprovning/>

- On huomionarvoista, että Ruotsissa lyijyhaalien käyttöä ampumaradoilla kiellettiin vuonna 2008. Tämä vähentää oleellisesti lyijypäästöt, koska suurimmat päästöt ympäristöön tulevat nimenomaan haulikkoradoista. Haulikkoradalla pienet lyijyhaalit leviävät suhteellisen suurelle rata-alueelle, mutta kuitenkin toistuvasti samaan paikkaan, joten muutaman sadan neliön alue muodostuu hyvin lyijypitoiseksi, ja voi samalla olla lähes mahdoton saneerauskohde, jos alustana on luonnonmaata. Suomessa lyijyhaalien käyttöä ampumaradoilla ei ole rajoitettu, joten lyijyrasitus ympäristöön voi Suomessa olla huomattavasti suurempi. Lain muutosehdotuksessa tätä ei ole lainkaan otettu huomioon, eikä Ruotsin lyijyhaulikieltoa ole mainittu.

Ympäristötarkastaja Monica Österblad

Ympäristöpäällikkö Maria M Eriksson

Följande handlingar har undertecknats den 18 december 2025

Lausunto_ampumaratalakiuudistus_Raaseporin ysvo_final.pdf

(152573 byte)
SHA-512: 8b35d27263bf0dd3a8a3a6c9452534dfba312
73ceeba11fd684e3bbbcd727a9c1da237db4dcc2021d2e
ccdb8dbbe2edaada84e13c793b7a7d96feb2e03ffcccc

Underskrifter

2025-12-18 13:12:45 (CET)

Monica Cecilia Österblad, Raseborgs stad / Raaseporin kaupunki

monica.osterblad@raseborg.fi
Undertecknat med e-legitimation (Finnish Trust Network)

2025-12-18 15:28:20 (CET)

Maria Margaretha Eriksson, Raseborgs stad / Raaseporin kaupunki

maria.m.eriksson@raseborg.fi
Undertecknat med e-legitimation (Finnish Trust Network)

Undertecknandet intygas av Assently

Lausunto ampumaratalakiuudistus Raaseporin ysvo final

Verifiera äktheten och integriteten av detta undertecknade dokument genom att skanna QR-koden till vänster.
Du kan också göra det genom att besöka <https://app.assently.com/case/verify>

SHA-512:
7b417bcdafbd7a3e2aa099462f65620252a67de65574e699f24492c54d5493ca2d55aa2046dd400c704e8e2095dee2238d2f44630980d00e8e56a8cb0b4cc090

Om detta kvitto

Dokumentet är elektroniskt undertecknat genom e-signeringsplattformen Assently. Assently tillhandahålls av Assently AB, organisationsnummer 556828-8442, Sverige.